A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2024. július 4.*

„Előzetes döntéshozatal – Hozzáadottérték-adó (héa) – 2006/112/EK irányelv – Adóköteles ügyletek – Ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás – A szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezete által a jogosultakat megillető díjazás beszedése, elosztása és kifizetése ellenében kapott jogkezelési jutalék – Nem adóköteles ügylet részét képező díjazás”

A C-179/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia) a Bírósághoz 2023. március 21-én érkezett, 2022. november 15-i határozatával terjesztett elő

a **Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți (Credidam)**

és

a **Guvernul României**,

a **Ministerul Finanțelor**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: F. Biltgen tanácselnök, A. Prechal, a második tanács elnöke, a hetedik tanács bírájaként eljárva (előadó), és M. L. Arastey Sahún bíró,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți (Credidam) képviseletében S. Brăileanu, A.-M. Gheorghișan és M. Niculeasa avocați,

* Az eljárás nyelve: román.

– a román kormány képviseletében E. Gane, R. I. Hațieganu és A. Rotăreanu, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében A. Armenia és M. Herold, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.; a továbbiakban: héairányelv) 24. cikke (1) bekezdésének és 25. cikke c) pontjának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți (Credidam), valamint a Guvernul României (román kormány) és a Ministerul Finanțelor (pénzügyminisztérium, Románia) között azon jogszabály-módosítás tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezeteinek a jogosultakat megillető díjazás beszedésével, elosztásával és kifizetésével kapcsolatos tevékenységét a hozzáadottérték-adó (héa) hatálya alá vonja, miközben e díjazás nem tartozik a héairányelv hatálya alá.

Jogi háttér

Az uniós jog

A héairányelv

3 A héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A HÉA hatálya alá a következő ügyletek tartoznak:

[…]

c) egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás”.

4 Ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„»Adóalany« az a személy, aki bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére.

»Gazdasági tevékenység« a termelők, a kereskedők, illetve a szolgáltatók valamennyi tevékenysége, beleértve a kitermelő-ipari és mezőgazdasági tevékenységeket, valamint a szabadfoglalkozású vagy

azzal egyenértékű tevékenységeket is. Gazdasági tevékenységnek minősül különösen a materiális vagy immateriális javak tartós bevétel elérése érdekében történő hasznosítása.”

5 Az említett irányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„»Szolgáltatásnyújtás« minden olyan tevékenység, amely nem minősül termékértékesítésnek.”

6 A héairányelv 25. cikke a következőképpen fogalmaz:

„Szolgáltatásnyújtásnak minősül többek között:

[…]

c) hatóság által vagy nevében vagy törvény által előírt szolgáltatás végrehajtása.”

7 Ezen irányelv 28. cikke a következőket mondja ki:

„Azt az adóalanyt, aki a szolgáltatások nyújtásakor saját nevében, de harmadik személyek megbízásából jár el, úgy kell tekinteni, mintha e szolgáltatásokat saját maga vette volna igénybe és nyújtotta volna.”

8 Az említett irányelv 73. cikke értelmében:

„A 74–77. cikkben foglaltaktól eltérő termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás esetén az adóalap tartalmaz mindent, ami azon teljesítés ellenértékét képezi, amelyet ezért az ügyletért a vevőtől, a szolgáltatás megrendelőjétől vagy harmadik személytől az eladó vagy a szolgáltatás nyújtója kap, vagy amelyet e személyeknek kapniuk kell, beleértve az ezen értékesítés árát közvetlenül befolyásoló támogatásokat.”

A 2014/26/EU irányelv

9 A szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/26/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 84., 72. o.; helyesbítés: HL 2015. L 233., 8. o.) 3. cikke előírja:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

a) »közös jogkezelő szervezet«: olyan szervezet, amely jogszabály, jog, átruházás, felhasználási engedély vagy más szerződéses megállapodás alapján, egynél több jogosult érdekében és közös javára kizárólagos vagy fő céljaként szerzői és szomszédos jogokat kezel, és amely a következő feltételek közül az egyiket vagy mindkettőt teljesíti:
   i. a tagjai tulajdonában vagy ellenőrzése alatt áll;
   ii. nonprofit szervezetként működik;

[…]

h) »jogdíjbevétel« a közös jogkezelő szervezet által a jogosultak javára beszedett bevétel, amely származhat kizárólagos jog gyakorlásából, díjigény vagy megfelelő díjazás iránti igény érvényesítéséből

i) »kezelési díj« a közös jogkezelő szervezet által a jogdíjbevételekből vagy azok befektetéséből eredő bármely bevételből a szerzői és szomszédos jogok kezelése költségeinek fedezésére felszámított, azok beszámítására fordított vagy azokból levont összegek;

[…]”

A román jog

Az adótörvénykönyv

10 A Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscalnak (az adótörvénykönyvről szóló 227/2015. sz. törvény, a továbbiakban: adótörvénykönyv) az „Adóköteles ügyletek” című 268. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A héa szempontjából Romániában adóztatandó ügyleteknek azok az ügyletek minősülnek, amelyek együttesen teljesítik a következő feltételeket:

a) a 270–272. cikk értelmében vett héaköteles, ellenérték fejében teljesített termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás, vagy ezekkel egyenértékű ügyletek;

[…]”

11 Az adótörvénykönyv „Szolgáltatásnyújtás” című 271. cikke értelmében:

„(1) »Szolgáltatásnyújtás« minden olyan tevékenység, amely az 270. cikk szerint nem minősül termékértékesítésnek.

(2) Azt az adóalanyt, aki a szolgáltatások nyújtásakor saját nevében, de harmadik személyek megbízásából jár el, úgy kell tekinteni, mintha e szolgáltatásokat saját maga vette volna igénybe és nyújtotta volna.

(3) A szolgáltatásnyújtások közé tartoznak az alábbi ügyletek:

a) termékek lízingszerződés keretében történő bérbeadása vagy rendelkezésre bocsátása;

b) immateriális javak átengedése függetlenül attól, hogy ezt a jogcímet létesítő okiratba foglalták-e, vagy sem, különösen: a szerzői jogok, szabadalmak, licenciák, védjegyek és más hasonló jogok átruházása és/vagy engedményezése;

c) kötelezettségvállalás arra, hogy nem folytatnak gazdasági tevékenységet, nem versenyeznek egy másik személlyel, vagy tűrnek valamely cselekményt vagy helyzetet;

d) hatóság által vagy nevében vagy törvény által előírt szolgáltatás végrehajtása;

e) a más személyek nevében és javára eljáró személyek által végzett közvetítési szolgáltatások, amennyiben azokra termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás keretében kerül sor.”

A 8/1996. sz. törvény

12 A Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (a szerzői és szomszédos jogokról szóló 8/1996. sz. törvény) alapügyre alkalmazandó változatának (*Monitorul Oficial al României*, I. rész, 489. sz., 2018. június 14.; a továbbiakban: 8/1996. sz. törvény) 144. cikke kimondja:

„(1) A szerző, illetve a szerzői vagy szomszédos jogok jogosultja a jelen törvény által elismert jogait e törvény rendelkezéseinek tiszteletben tartásával, egyénileg vagy kollektíven gyakorolja.

[…]”

13 A 8/1996. sz. törvény 145. cikke szerint:

„(1) Kötelező a közös jogkezelés a következő jogok gyakorlása során:

a) a magáncélú másolat után fizetendő kompenzációs díjhoz való jog;

b) a 18. cikk (2) bekezdésében említett, nyilvános haszonkölcsönbe adásért fizetendő méltányos díjazáshoz való jog;

c) a zeneművek nyilvánossághoz közvetítésének joga;

d) az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók számára a kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek vagy azok többszörözött példányai nyilvánossághoz közvetítéséért és sugárzásáért járó, egyszeri méltányos díjazáshoz való jog;

e) a vezetékes továbbközvetítés joga;

f) a továbbközvetítés joga;

g) az árva művek méltányos díjazásához való jog.

(2) A jogok (1) bekezdés szerint felsorolt eseteiben a közös jogkezelő szervezet gyakorolja azon jogosultak jogait is, akik nem adtak erre megbízást.”

14 E törvény 150. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E törvény értelmében a közös jogkezelő szervezetek olyan, szabad egyesülés alapján létrejött jogi személyek, amelyek kizárólagos vagy fő tevékenysége a szerzői és szomszédos jogok, a jogok kategóriái, a műtípusok vagy más védelem alatt álló teljesítmények kezelése, amely feladatot több szerző vagy szerzői jogi jogosult bíz rá, ez utóbbiak közös javára.

(2) […] a közös jogkezelő szervezetekre nem ruházhatók át, illetve nem engedményezhetők a szerzői és szomszédos jogok, illetve e jogok gyakorlása.

(3) Az (1) bekezdés alkalmazásában a jogok, jogkategóriák, műtípusok vagy más védelem alatt álló teljesítmények közös kezelése magában foglalja az engedélyezést, a jogok vagy a kezelt művek típusai felhasználásának ellenőrzését, e jogok érvényesítésének biztosítását, a szerzői vagy szomszédos jogok szerzőit vagy jogosultjait megillető, a kezelt jogok felhasználásáért vagy az e

jogokból származó jövedelem befektetéséből származó díjakból származó összegek beszedését, felosztását és kifizetését.”

15 Az említett törvény 169. §-a a következőket írja elő:

„(1) A közös jogkezelés a következő szabályok szerint gyakorolható:

[…]

b) A közös jogkezelő szervezeteknek fizetett díjak nem minősülnek és nem is tekinthetők e szervezetek bevételeinek;

[…]

d) a közös jogkezelő szervezet által beszedett összegeket felosztják és kifizetik tagjainak […]

[…]

h) a jogkezelési jutalék a közös jogkezelő szervezet működése, valamint a díjazás beszedése, elosztása és kifizetése során felmerülő valamennyi költség fedezése érdekében a jogokból származó bevételekből vagy a jogokból származó bevételek befektetéséből származó bevételből a szerzőktől vagy a jogtulajdonosoktól levont százalékos aránynak felel meg. A tagok és a jogosultak által fizetendő, a közös jogkezelő szervezettel közvetlen kapcsolatban álló díjat a felosztás időpontjában kell levonni, és az nem haladhatja meg az egyedileg felosztott összegek 15%-át […]”

Az 1/2016. sz. kormányhatározat által jóváhagyott, az adótörvénykönyvről szóló 227/2015. sz. törvény végrehajtási rendelkezései

16 A Hotărârea Guvernului nr. 354/2018 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1/2016 (az adótörvénykönyvről szóló 227/2015. sz. törvénynek az 1/2016. sz. kormányhatározattal jóváhagyott végrehajtási rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről szóló 354/2018. sz. kormányhatározat (*Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2018. május 25-i 442. szám) által módosított, 2016. január 6-i Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1/2016 (1/2016. sz. kormányhatározat által jóváhagyott, az adótörvénykönyvről szóló 227/2015. sz. törvény végrehajtási rendelkezései; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2016. január 13-i 22. szám) VII. címe 8. pontjának (12) és (13) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(12) Az adótörvénykönyv 271. cikke alapján a többszörözési jogok jogosultjai nem nyújtanak a héa értelmében vett szolgáltatást az üres adathordozók, valamint a felvevő és lejátszó eszközök gyártói és importőrei részére, akiktől a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezetei e jogosultak javára, de saját nevükben kompenzációs díjazást szednek be ezen eszközök és adathordozók értékesítése után. Az adótörvénykönyv 271. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó a magáncélú másolat után járó kompenzációs díjazás beszedésére, mivel az nem minősül a héa hatálya alá tartozó szolgáltatásnyújtás ellenértékének. A közös jogkezelő szervezetek az adó hatálya alá tartozó szolgáltatást nyújtanak a többszörözési jogok jogosultjai részére, amelynek ellenszolgáltatása a beszedett összegekből levont jogkezelési jutalék.

(13) Az adózás rendjéről szóló törvény 271. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó a kezelt jogokból származó, a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezetei által beszedett, a (12) bekezdés szerintiektől eltérő összegekre.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 A Credidam a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezete, amely tevékenységét előadóművészi egyesület formájában végzi. Célja többek között az előadóművészeknek a művészeti előadásaik felhasználói által fizetendő díjazás beszedése és felosztása. E címen jogkezelési jutalékot kap működési költségeinek fedezésére, amelyet a díjazásból levonnak.

18 2018. július 20-án a Credidam keresetet nyújtott be a Curtea de Apel Bucureștihez (bukaresti ítélőtábla, Románia) az adótörvénykönyv végrehajtási rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről szóló 354/2018. sz. kormányhatározat annyiban történő megsemmisítése iránt, amennyiben az beillesztette a VII. cím 8. pontja (12) és (13) bekezdésének rendelkezéseit a jelen ítélet 16. pontjában említett, az 1/2016. sz. kormányhatározat által jóváhagyott, az adótörvénykönyvről szóló 227/2015. sz. törvény végrehajtási rendelkezéseibe (a továbbiakban: vitatott rendelkezések). E rendelkezések többek között azt írják elő, hogy a közös jogkezelő szervezetek által a jogosultak javára beszedett, magáncélú másolat után járó díjazás nem tartozik a héa hatálya alá, ellenben az e szervezetek által e díjazáshoz kapcsolódóan beszedett jogkezelési jutalékok ezen adó hatálya alá tartoznak.

19 Kereseti kérelmeinek alátámasztása érdekében a Credidam arra hivatkozott, hogy a vitatott rendelkezések ellentétesek a Bíróság által a 2017. január 18-i SAWP ítéletben (C-37/16, EU:C:2017:22), valamint a nemzeti bíróságok által a héa hatálya alá tartozó közös jogkezelő szervezetek ügyleteinek azonosítását illetően többek között akképpen értelmezett héairányelvvel, hogy abba belefoglalták az e szervezetek által a jogosultaknak járó díjazásból levont jogkezelési jutalékokat.

20 2019. május 21-i ítéletével a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) helyt adott a Credidam által benyújtott keresetnek, és megsemmisítette a vitatott rendelkezéseket. E bíróság szerint a jogkezelő szervezetek jogkezelési jutalékai járulékos jellegűek a jogosultak azon díjazásához képest, amelyből azokat levonják, így amennyiben e díjazás nem tartozik a héairányelv hatálya alá, mint például a magáncélú másolat után járó díjazás, ugyanennek kell vonatkoznia az e díjazáshoz kapcsolódó jogkezelési jutalékokra is.

21 A román kormány és a román kormány támogatása végett első fokon beavatkozó pénzügyminisztérium felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, az Înalta Curte de Casație și Justiției (legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia). E kérelmük alátámasztása érdekében arra hivatkoznak, hogy a vitatott rendelkezések helyesen azonosították a héa hatálya alá tartozó közös jogkezelő szervezetek ügyleteit, különösen az említett jogkezelési jutalékokat illetően.

22 E bíróság előtt a román kormány és a pénzügyminisztérium azt állítja, hogy e rendelkezések, amennyiben megállapítják, hogy a közös jogkezelő szervezetek héaalanyok, és hogy a jogosultaktól kapott jogkezelési jutalékok az utóbbiak részére nyújtott szolgáltatás ellenértékét képezik, megfelelnek az uniós jognak, és egyébiránt megfelelnek a héabizottság által a 2018.

november 30-i száztizenegyedik ülésén elfogadott iránymutatásoknak is. Ezenkívül rámutatnak, hogy a Bíróság a 2017. január 18-i SAWP ítéletben (C-37/16, EU:C:2017:22) nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy az ilyen díjak héakötelesek-e.

23 A Credidam a maga részéről arra hivatkozott, hogy a héa hatálya alá nem tartozó díjazással kapcsolatos jogkezelési jutalékok – amelyek egyébként nem csak a magáncélú másolat után járó díjazást foglalják magukban, hanem a szerzői és szomszédos jogok más kategóriáiért járó méltányos díjazást is – szintén nem tartoznak a héairányelv hatálya alá, mivel e jogkezelési jutalékok járulékos jellegűek az ilyen díjazáshoz képest, és így követik annak adójogi sorsát.

24 A Credidam szerint mindenesetre, még ha feltételezzük is, hogy az említett jogkezelési jutalékok nem járulékos jellegűek, azokat nem lehet valamely szolgáltatás ellenértékének tekinteni, mivel a közös jogkezelő szervezetek és a jogosultak között nem áll fenn olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra, amennyiben az e jogkezelési jutalékok megfizetésére vonatkozó kötelezettséget törvény írja elő, amely egyúttal a díjazás bizonyos százalékában meghatározza e díjak összegét.

25 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy bár a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján módjában áll határozni arról az adószabályozásról, amelyet a közös jogkezelő szervezetek által a jogosultak javára beszedett díjazásra alkalmazni kell, az e díjazásból levont jogkezelési jutalékokra alkalmazandó szabályozás esetében nem ez a helyzet.

26 E tekintetben először is abból az előfeltevésből indul ki, hogy a közös jogkezelő szervezetek a héairányelv értelmében vett adóalanynak minősülnek, mivel olyan gazdasági tevékenységet folytatnak, amely elsődlegesen azon jogosultak érdekeinek képviseletéből áll, akiknek a műveit kezelik, valamint közvetítőként működnek a jogosultak és a végfelhasználók közötti jogviszonyokban.

27 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor arra keresi a választ, hogy a jogosultak tekintetében végzett ilyen jogkezelési ügyletek az ezen irányelv értelmében vett, ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősülnek-e, tekintettel arra, hogy az ezen ügyletek címén fizetett jogkezelési jutalékok a törvény alapján fizetendők, függetlenül attól, hogy a közös jogkezelés kötelező vagy fakultatív, és hogy a jogosultak a közös jogkezelő szervezet tagjainak minősülnek-e, vagy sem.

28 E bíróság másodszor pontosítja, hogy az UCMR – ADA ítélet (C-501/19, EU:C:2021:50) alapjául szolgáló ügyéhez hasonló tényállás fennállása esetén, amelyben a közös jogkezelő szervezet a héairányelv 28. cikke értelmében közvetít a jogosult által a végső felhasználó javára teljesített szolgáltatásnyújtás keretében, a közös jogkezelő szervezetnek a végső felhasználók részére az e szervezet által beszedett díjazás teljes – beleértve e díjazásnak a jogkezelési jutaléknak megfelelő százalékát is – összege után felszámított héát tartalmazó számlát kell kibocsátania. Ilyen helyzetben a jogkezelési jutalék a jogosultak javára beszedett díjazás részeként héaköteles lenne.

29 Felmerül azonban a kérdés, hogy a jogkezelési jutalék akkor is a héairányelv hatálya alá tartozik-e, ha az a díjazás, amelyhez kapcsolódik, nem minősül héaköteles szolgáltatásnyújtás ellenértékének, mint például a magáncélú másolat után járó díjazás. Ebben az esetben ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság nem zárja ki, hogy a közös jogkezelő szervezet e jogkezelési jutalék tekintetében ugyanazon adószabályozás hatálya alá tartozzon, mint amely magára a díjazásra alkalmazandó, a 2011. július 14-i Henfling és társai ítéletben (C-464/10, EU:C:2011:489, 36. pont)

elfogadott megoldás analógia útján való alkalmazásával, amely szerint a megbízó és a megbízott közötti jogviszony mentesül a héa alól, amennyiben azon szolgáltatásnyújtás, amelyben ez utóbbi közvetítőként közreműködik, maga is héamentes.

30 Így a kérdést előterjesztő bíróság szerint meg kell határozni, hogy még ha feltételezzük is, hogy a közös jogkezelő szervezet által levont jogkezelési jutalék a jogosultnak járó díjazás beszedésében állótól elkülönülő ügylet ellenértékének minősül, az előbbi ügylet a másodikhoz képest önálló vagy járulékos jellegű-e.

31 E körülmények között az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [héa]irányelv […] 24. cikkének (1) bekezdése és 25. cikkének c) pontja értelmében vett szolgáltatásnyújtásnak minősül-e a közös jogkezelő szervezeteknek a szerzői jogok és szomszédos jogok jogosultjai tekintetében a díjazás beszedésére, elosztására és kifizetésére irányuló tevékenysége, amelynek ellentételezéseként az említett szervezetek jutalékot kapnak?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén a közös jogkezelő szervezeteknek a jogosultak tekintetében végzett tevékenysége akkor is a [héa]irányelv értelmében vett szolgáltatásnyújtásnak minősül-e, ha megállapítható, hogy azok a jogosultak, akiknek javára a közös jogkezelő szervezetek a díjazást beszedik, nem nyújtanak szolgáltatást a díjazás megfizetésére kötelezett felhasználók részére?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

32 A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott, a jelen ítélet 28. és 29. pontjában összefoglalt magyarázatokból kitűnik, hogy kérdései arra vonatkoznak, hogy milyen adójogi bánásmódban kell részesíteni a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezete által az érintett jogok jogosultjai javára végzett jogkezelési tevékenységet, mégpedig abban az esetben, ha e tevékenység semmilyen kapcsolatban nem áll az e jogosultak által esetlegesen teljesített adóköteles ügyletekkel.

33 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az együttesen vizsgálandó két kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 24. cikkének (1) bekezdését és 25. cikkének c) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezete az e rendelkezések értelmében vett szolgáltatást nyújt, amennyiben egyrészt a törvény alapján a jogosultaknak a törvényben meghatározott felhasználók által fizetendő díjazást szed be, oszt fel és fizet ki, másrészt pedig e díjazásból olyan jogkezelési jutalékot von le, amelyet e jogosultaknak kell megfizetniük, és amelynek célja az e tevékenység során felmerült költségek fedezése, abban az esetben, ha az említett jogosultak javára ily módon beszedett díjazás nem minősül az ugyanezen jogosultak által e felhasználók részére teljesített, ezen irányelv értelmében vett szolgáltatások ellenértékének.

34 A héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerint a héa hatálya alá tartozik az egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás. Ráadásul ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében szolgáltatásnyújtás minden olyan tevékenység, amely nem minősül termékértékesítésnek. Az

említett irányelv 25. cikke tájékoztató jelleggel felsorol három, szolgáltatásnyújtásnak minősülő ügyletet, köztük a c) pontban szereplő ügyletet, amely szolgáltatás hatóság által vagy nevében vagy törvény értelmében történő teljesítését foglalja magában.

35 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy az alapügyben szóban forgó beszedési, felosztási és kifizetési ügyletek az érintett közös jogkezelő szervezet mint adóalany által végzett, a héairányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében vett gazdasági tevékenység körébe tartoznak, kétségei elsősorban azzal kapcsolatosak, hogy az így nyújtott szolgáltatásokat ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében „ellenszolgáltatás fejében” nyújtják-e.

36 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az ügylet ellenérték fejében teljesítettként való minősítésének a lehetősége kizárólag a termékértékesítés vagy a szolgáltatásnyújtás és az adóalany által ténylegesen kapott ellenszolgáltatás közötti közvetlen kapcsolat fennállását feltételezi. Az ilyen közvetlen kapcsolat akkor áll fenn, ha a szolgáltatásnyújtó és a szolgáltatást igénybe vevő között létezik olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra úgy, hogy a szolgáltatásnyújtó által kapott juttatás képezi a szolgáltatást igénybe vevő számára nyújtott szolgáltatás tényleges ellenértékét (2021. április 15-i Administration de l’Enregistrement, des Domaines et de la TVA ítélet, C-846/19, EU:C:2021:277, 36. pont).

37 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk szerint egyrészt az érintett közös jogkezelő szervezet, azaz a Credidam az általa képviselt jogok jogosultjai részére többek között a 8/1996. sz. törvény 145. cikkében előírt kötelező közös jogkezelés rendszere alapján jogkezelési szolgáltatásokat nyújt, köztük az e 145. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett, „magáncélú másolat után járó kompenzációs díjazáshoz való joggal” kapcsolatos szolgáltatásokat, amelyek hasonlóak a 2017. január 18-i SAWP ítélet (C-37/16, EU:C:2017:22) alapjául szolgáló ügyben érintett szolgáltatásokhoz. E közös jogkezelési szolgáltatások e törvény 150. cikkének (3) bekezdése értelmében magukban foglalják többek között „a szerzői vagy szomszédos jogok szerzőit vagy jogosultjait megillető […] összegek beszedését, felosztását és kifizetését”.

38 Másrészt az említett törvény 169. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében a jogosultak a közös jogkezelő szervezet felé a beszedett összegek legfeljebb 15%-ában meghatározott, „a közös jogkezelő szervezet működése, valamint a díjazás beszedése, elosztása és kifizetése során felmerülő valamennyi költség fedezése érdekében” meghatározott és a fizetendő összegek felosztásakor levont jogkezelési jutalékot kötelesek fizetni.

39 Úgy tűnik tehát – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok fenntartása mellett –, hogy a fent említett nemzeti jogi rendelkezések értelmében az érintett közös jogkezelő szervezet és az általa képviselt jogok jogosultjai között olyan jogviszony jön létre, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra, és amely így közvetlen kapcsolatot hoz létre az e szervezet által nyújtott közös jogkezelési szolgáltatások és az e jogosultak által nyújtott, a jogkezelési jutalék megfizetéséből álló pénzbeli szolgáltatás között. E jogkezelési jutalékot ugyanis csak akkor kell megfizetni, ha e közös jogkezelési szolgáltatásokat teljesítik, és azok tényleges ellenértékét képezik.

40 Ezt az értékelést nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy az érintett közös jogkezelési szolgáltatások nyújtását, valamint az e címen járó jogkezelési jutalék megfizetését törvény szabályozza (lásd ebben az értelemben: 2021.január 21-i UCMR – ADA ítélet, C-501/19, EU:C:2021:50, 36. és 37. pont) Egyrészt ugyanis, amint az a jelen ítélet előző pontjában

megállapításra került, a jelen ügyben éppen e jogszabályi keret teremt közvetlen kapcsolatot e szolgáltatások nyújtása és a jogkezelési jutalék megfizetése között. Másrészt a héairányelv 25. cikkének c) pontja kifejezetten előírja, hogy szolgáltatásnyújtásnak minősülhet többek között a törvény által előírt szolgáltatás teljesítése.

41 Ebben az összefüggésben nincs jelentősége annak a ténynek, hogy az érintett közös jogkezelő szervezet nonprofit szervezet, mivel a jogkezelési jutalék célja csupán e szervezet költségeinek fedezése. A héairányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis adóalany az a személy, aki bármely gazdasági tevékenységet önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére (lásd ebben az értelemben: 2015. október 29-i Saudaçor ítélet, C-174/14, EU:C:2015:733, 39. és 40. pont).

42 E körülmények között az olyan közös jogkezelési ügyleteket, mint amelyekről az alapügyben szó van, a héairányelv 24. cikkének (1) bekezdésével és 25. cikkének c) pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett, ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak kell minősíteni.

43 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a közös jogkezelésre a maguk a jogosultak által nyújtott szolgáltatásokkal összefüggésben is sor kerülhet, és így azokat úgy kell értelmezni, mint amelyek esetén a közös jogkezelő szervezet e szolgáltatásokban közreműködik, amely helyzetre a héairányelv 28. cikke alkalmazandó.

44 Márpedig e bíróság szerint ezen, a Bíróság által a 2011. július 14-i Henfling és társai ítéletben (C-464/10, EU:C:2011:489, 36. pont) értelmezett 28. cikk alkalmazása azzal a következménnyel járna, hogy a jogkezelési jutalék a jogosultak javára beszedett díjazás részeként a héa hatálya alá tartozik, és az utóbbiakra alkalmazandó adójogi szabályozást követné. E bíróság ebben az összefüggésben arra keresi a választ, hogy ez a megoldás analógia útján nem lenne-e érvényes akkor is, ha – mint a jelen ügyben is – az a díjazás, amelyből a jogkezelési jutalékot levonták, nem minősül a héairányelv hatálya alá tartozó szolgáltatásnyújtás ellenértékének, és így nem adóköteles.

45 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a valós gazdasági és kereskedelmi tartalom figyelembevétele a közös héarendszer alkalmazásának alapvető követelménye (2020. november 12-i ITH Comercial Timişoara ítélet, C-734/19, EU:C:2020:919, 48. pont).

46 Igaz, hogy a héairányelv 28. cikke értelmében, azt az adóalanyt, aki a szolgáltatások nyújtásakor saját nevében, de harmadik személyek megbízásából jár el, úgy kell tekinteni, mintha e szolgáltatásokat saját maga vette volna igénybe és nyújtotta volna.

47 Ennélfogva e rendelkezés azt a jogi vélelmet állítja fel, hogy egymást követően két azonos szolgáltatásnyújtásra kerül sor. E fikció alapján azt a gazdasági szereplőt, amely a szolgáltatások nyújtásában közvetít, és bizományosnak minősül, úgy kell tekinteni, mint aki először igénybe vette a kérdéses szolgáltatásokat a megbízónak minősülő azon gazdasági szereplőtől, amelynek a megbízásából eljár, azt megelőzően, hogy másodszor e szolgáltatásokat az ügyfél részére maga nyújtotta volna (2017. május 4-i Bizottság kontra Luxemburg ítélet, C-274/15, EU:C:2017:333, 86. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 Ugyanakkor, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott, és amint azt a román kormány és az Európai Bizottság is hangsúlyozta, a héairányelv 28. cikke nem alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló esetben, mivel a jogosultak nem nyújtanak olyan szolgáltatást, amelyben a közös jogkezelő szervezet közreműködne.

49 A jelen ügyben ugyanis, figyelembe véve az érintett tevékenység valós gazdasági és kereskedelmi tartalmát, a héairányelv alkalmazásában csak azok a szolgáltatások léteznek, amelyeket az érintett jogkezelő szervezet közvetlenül a jogosultaknak nyújt, és amelyek az alapügyben szóban forgó díjak beszedéséből, felosztásából és kifizetéséből állnak, és amelyeknek a jogkezelési jutalék képezi a tényleges ellenértékét.

50 Az a tény, hogy e szolgáltatások azzal járnak, hogy a felhasználóktól és e jogosultak javára az e felek között fennálló olyan jogviszonyból eredő díjazást szednek be, amely önmagában nem eredményez a héairányelv értelmében vett adóköteles ügyleteket és különösen szolgáltatásnyújtásokat – mint amelyek az említett jogosultakat a magáncélú másolat után járó díjazásra jogosítják –, és hogy e szolgáltatások ily módon a héa hatálya alá nem tartozó ügyletek teljesítésében „járulékosak”, nem fosztja meg a közös jogkezelő szervezet által nyújtott említett szolgáltatásokat a héa szempontjából adóköteles jellegüktől.

51 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy bár igaz, hogy a héairányelv tágan határozza meg a héa alkalmazási körét, ezen adó hatálya csak a gazdasági jellegű tevékenységekre terjed ki. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy valamely tevékenység csak akkor minősíthető a héairányelv 9. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett gazdasági tevékenységnek, ha megfelel az ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében említett ügyletek valamelyikének (2021. április 15-i Administration de l’Enregistrement, des Domaines et de la TVA ítélet, C-846/19, EU:C:2021:277, 31. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), köztük az ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásoknak.

52 Ebből következik, hogy a jelen ítélet 50. pontjában említettekhez hasonló, nem adóköteles ügyletek nem minősíthetők a héairányelv értelmében vett „gazdasági tevékenységnek”, és ennélfogva nem tartoznak annak hatálya alá (lásd ebben az értelemben: 2017. január 18-i SAWP ítélet, C-37/16, EU:C:2017:22, 32. pont).

53 E körülmények között, mivel az ilyen ügyleteket a héairányelv nem szabályozza, azok – az ugyanezen irányelvben e célból előírt bármely jogalap hiányában – nem vehetők figyelembe sem ezen irányelv 28. cikke analógia útján való alkalmazásával, sem más módon egy olyan másik ügylet adóköteles jellegének megkérdőjelezése céljából, amelyről nem vitatott, hogy az az említett irányelv értelmében vett, ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősül.

54 Hasonlóképpen, a jelen ítélet 49. pontjában megállapítottakra tekintettel, az említett ügyleteket a Bíróságnak a többek között a 2021. március 4-i Frenetikexito ítélet (C-581/19, EU:C:2021:167) 40–42. pontjából eredő, azon lehetőségre vonatkozó ítélkezési gyakorlata fényében sem kell figyelembe venni, hogy adott esetben valamely gazdasági ügyletet főszolgáltatásból és egy vagy több járulékos szolgáltatásnyújtásból állóként lehet elemezni.

55 A fentiek összességéből az következik, hogy a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 24. cikkének (1) bekezdését és 25. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezete az e rendelkezések értelmében vett szolgáltatást nyújt, amennyiben egyrészt a törvény alapján a jogosultaknak a törvényben meghatározott felhasználók által fizetendő díjazást szed be, oszt fel és fizet ki, másrészt pedig e díjazásból olyan

jogkezelési jutalékot von le, amelyet e jogosultaknak kell megfizetniük, és amelynek célja az e tevékenység során felmerült költségek fedezése, abban az esetben, ha az említett jogosultak javára ily módon beszedett díjazás nem minősül az ugyanezen jogosultak által e felhasználók részére teljesített, ezen irányelv értelmében vett szolgáltatások ellenértékének.

A költségekről

56 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 24. cikkének (1) bekezdését és 25. cikkének c) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a szerzői és szomszédos jogok közös jogkezelő szervezete az e rendelkezések értelmében vett szolgáltatást nyújt, amennyiben egyrészt a törvény alapján a jogosultaknak a törvényben meghatározott felhasználók által fizetendő díjazást szed be, oszt fel és fizet ki, másrészt pedig e díjazásból olyan jogkezelési jutalékot von le, amelyet e jogosultaknak kell megfizetniük, és amelynek célja az e tevékenység során felmerült költségek fedezése, abban az esetben, ha az említett jogosultak javára ily módon beszedett díjazás nem minősül az ugyanezen jogosultak által e felhasználók részére teljesített, ezen irányelv értelmében vett szolgáltatások ellenértékének.

Aláírások